
10. MWANZO – Sura ya Tisa

"Nami, tazama, nalithibitisha agano langu nanyi, na uzao wenu baada yenu"

SIN IN THE FLESH SURVIVES THE JUDGMENT OF THE FLOOD

Harufu tamu ya sadaka ya Nuhu ilifuatiwa na agano la Mungu la ahadi lililothibitishwa na mzee huyo. Mwanzo mpya ulifanywa katika dunia iliyozaliwa upya, lakini ulifuatiwa na safari mpya kutoka katika njia za haki.

Maagizo Mpya — mstari wa 1-7

Maagizo mapya yalitolewa kwa Nuhu na familia yake, na sheria za ulimwengu wote zilianzishwa kwa manufaa ya wanadamu kwa ujumla.

MSTARI 1

"Mungu akambariki Nuhu na wanawe" — Ushirika na Mungu ulikuwa umeanzishwa kwa haki ya Nuhu.

"Akawaambia, Zaeni, mkaongezeke, mkaijaze nchi" — Baraka ya kuzaa matunda, aliyopewa Adamu (Mwa. 1:28) sasa imethibitishwa tena kwa Nuhu, mkuu wa ushirika wa ulimwengu mpya. Hata hivyo, kuna upungufu mkubwa. Amri, "Uwe na mamlaka" (Mwa. 1:28) haijajumuishwa. Utawala wa dunia, ambao awali Mungu alimpa mwanadamu, ulikuwa umepotea na dhambi, na ulisubiri kuonekana kwa Mwana wa Mungu aliyekamilika, "katika sura na mfano wake", kabla ya kutolewa. Tazama Waefeso 1:22; Waebrania 2:8-9.

MSTARI 2

"Na mashaka yenu na hofu yenu itakuwa juu ya kila mnyama wa nchi, na juu ya kila ndege wa angani, na juu ya kila kitu kiendacho juu ya nchi, na juu ya samaki wote wa baharini;" — Kulikuwa na mapatano kamili kabla ya dhambi kuunda hofu (Mwa. 3:10; Rum. 8:19-23). Hofu ya mwanadamu ni ya asili katika wanyama wakali wa mawindo, walioletwa na mwanadamu kutumia akili yake ya juu. Bila hofu hii, wanadamu wangeangamizwa na wanyama wakali wa mawindo.

"Wametiwa mikononi mwenu" — Mwanadamu ana uwezo wa kufuga na kutumia wanyama wengi wa porini (Yak. 3:7). Zaidi ya hayo, mikononi mwa watakatifu kuna kazi ya kutunza ubinadamu kwa nguvu ya Neno.

MSTARI 3

"Kila kitu kiendacho kilicho hai kitakuwa chakula chenu" — Tazama maelezo kwenye Mwa. 1:29. Kwa kuwa wanyama walichinjwa kwa ajili ya kafara kabla ya Gharika, inaweza kudhaniwa kwamba nyama ilikuwa chakula cha wakati huo. Hata hivyo, kwa kuwa wanyama waligawanywa katika makundi safi na yasiyo safi (Mwa. 7:2), ni dhahiri kwamba baadhi yalitengwa kwa ajili ya chakula. Wakati huo, wanadamu pia waligawanywa katika makundi: mbegu ya mwanamke, na mbegu ya Kaini; kwa hiyo, kutenganishwa kwa wanyama kwa ajili ya chakula kuliwakumbusha wanadamu hitaji la kujitenga na ushirika mbaya. Lakini sasa ni familia ya Nuhu pekee iliyobaki, na tofauti hiyo haikuwa muhimu tena. Hivyo, nyongeza ya chakula ilitolewa. Kutenganisha wanyama katika makundi safi na najisi kuna umuhimu wa kimafundisho, na hata kiroho, kwani kama Paulo anavyosema, "hakuna kitu kichafu chenyewe (Rum. 14:14). Umuhimu gani wa kiroho unaohusishwa na amri hii ya Nuhu? Kutoka katika Matendo 10:12-16, tunajifunza kwamba kuua na kula nyama kuliwakilisha kuhubiriwa kwa Injili. Katika suala hilo, Petro aliambiwa kwamba tofauti iliyokuwepo hapo awali haikutumika tena: "Kile ambacho Mungu amekitakasa, usikiite najisi". Kuhubiri Injili kulipaswa kupanuliwa kwa wote, bila kujali rangi. Hiyo, pia, ilikuwa hali ya mambo baada ya Gharika. Wote waliokuwa ndani ya Safina, ingawa hapo awali waligawanywa katika makundi safi na najisi, sasa walikuwa wametakaswa katika maandalizi ya agano la Nuhu ambalo Yahweh alikuwa karibu kutangaza. Wote walipaswa kuingizwa katika faida za Injili iliyokuwa karibu kuhubiriwa. Katika kutimiza aina hiyo, watu wote watakasalia baada

ya kuuawa kwa Har–Magedoni na matokeo yake, watatakaswa na kuingizwa katika Ufalme (Zaburi 72:17). Kwa sababu wote waliokuwa ndani ya Safina walialikwa kwa faida za agano lililokuwa karibu Wanyama wote walichukuliwa kuwa wanafaa kwa chakula, na Nuhu alialikwa kuchagua alichotaka kwa lengo hilo. Vilevile, kwa kuwa Injili ilifunguliwa kwa Mataifa, mpango huohuo umefanywa (Tazama 1 Tim. 4:3-5; Rum. 14:3,14,17,20; 1 Wakorintho 10:23, 25, 26, 31); kwa kuwa utengano wa rangi, kati ya Myahudi na Mmataifa, hautumiki kwa upande wa kuhubiri Injili. Kwa hiyo, inaweza kuonekana kwamba hakukuwa na kutofautiana katika kumpa Nuhu wanyama wote chakula, na kumkataza Musa. Masharti ya wito wa Injili yalikuwa yamebadilika. Katika siku za Musa, wote wenye mwili walikuwa wamepotosha njia ya Yahweh, na alikuwa amejitenga tena na taifa (Israeli) kwake. Kwa hiyo, tofauti ya rangi kati ya safi na najisi ilikuwa imeanzishwa tena, na ilijumuishwa kama somo la manufaa katika utenganisho wa wanyama katika kundi safi na najisi.

"Kama vile mimea ya kijani nilivyowapa vitu vyote" — Rejea katika Mwa. 1:29. Mwanadamu alikuwa amepewa mlo wa mboga kabla ya Anguko; baadaye ulipanuliwa ili kujumuisha "wanyama safi" wanaoashiria Wasethi; kwa Nuhu ilipanuliwa ili kujumuisha wanyama wote waliobaki ndani ya Safina. Hata hivyo, sheria kuhusu nyama ilikuwa ya kimafundisho, si ya lishe, katika umuhimu wake.

MSTARI 4

"Lakini nyama pamoja na uhai wake, ambayo ni damu yake, msile" — Kwa Kiebrania, "uhai" ni *nephesh*, ambayo mara nyingi hutafsiriwa "nafsi". Tazama pia Mambo ya Walawi 17:11. Kauli ya mstari huu ina ukweli kiuhalisia, kwani damu ndiyo inayobeba uhai katika mwili wote: mafundisho ya Biblia ambayo sayansi imethibitisha. Damu ilikatazwa kama chakula kwa sababu iliwakilisha uhai wa mwili ambao unapaswa kutolewa kwa Mungu pekee, kama ilivyo kwa kujitolea.

Katika maono yaliyoonekana na Petro juu ya nyumba (Matendo 10), alijifunza kwamba mgawanyiko wa wanadamu kati ya kategoria safi na zisizo safi ulikuwa umefutwa, kwa kadiri Mataifa wangealikwa katika Tumaini la Israeli. Petro alifundishwa kwamba kuhubiri Injili kulifanana na kuchinja na kula nyama. Mwili unauawa na kuliwa na Injili; lakini uhai lazima uwekwe wakfu kwa Yahweh. Mkate wa ukumbusho wa ushirika unawakilisha mwili unaouawa; divai inawakilisha uhai unaotolewa katika huduma hai kwa Mungu. Paulo alitangaza: "Bila kumwaga damu hakuna ondoleo" (Waebrania 9:22). Ingawa tunategemea damu ya Yesu Kristo kutenda kama upatanisho, kwa msamaha wa dhambi, maneno ya Paulo yanaelezea ukweli kwamba isipokuwa tutoe maisha yetu katika huduma hai kwa Mungu, msamaha wa dhambi hautatolewa kwetu. Lazima tufanye jambo sisi wenyewe, huku tukiendelea kutegemea sadaka ya Bwana.

Kula damu kulikatazwa chini ya Sheria (Walawi 3:17; 7:26-27; 17: 10-14). Katika kuua wanyama ilioneshwa kwa njia tofauti. Ingawa damu ya dhabihu ilipakwa juu ya madhabahu, ikiashiria uhai uliotolewa kwa Yahweh (Walawi 17:11), damu ya wanyama waliochinjwa ili kudumisha uhai wa mwili ilipaswa kumwagwa chini na kufunikwa na udongo (mstari wa 13). Katika vitendo hivi, Mwisraeli alitambua wajibu wake kwa Mungu. Kwa kumimina damu ya wanyama waliochinjwa kwa ajili ya kuliwa ardhini, Mwisraeli alikiri kumtegemea kwake Yahweh kwa mahitaji ya maisha, hivyo kitendo hicho kilikuwa sawa na kutoa shukrani kwa vitu vizuri vya maisha haya. Kwa kumimina damu ya wanyama waliochinjwa kwa ajili ya dhabihu juu ya madhabahu, mtoaji alikiri deni lake kwa Mungu kwa faida za kiroho, na kiibada, na hadharani, alitangaza wajibu wake wa kutoa maisha yake kwa kujitolea kwa Yahweh. Wafuasi wa Kristo kwa mfano hunywa damu yake (Yohana 6:53), ili kujitambulisha na kujitolea kwake kwa Yahweh. Umuhimu kamili wa amri inayokataza kula damu unafunuliwa katika Bwana, ambaye baada ya sadaka yake, katazo la awali lilipoteza umuhimu wake mwingi. Tazama ushauri wa Paulo katika 1 Wakorintho 10: 23-29.

MSTARI 5

"Na hakika damu yenu ya maisha yenu nitaidai" — Kilithuania "kwa ajili ya maisha yenu," kwa ajili ya ulinzi wa maisha (tazama Gesenius). Utakatifu wa maisha umeamriwa katika sheria muhimu sana. Tayari Mungu amejifunua kama Mtoaji wa Uzima (mstari wa 1), Mfalme (mstari wa 2), Mtoaji (mstari wa 3), Mtoaji wa Sheria (mstari wa 4), na sasa ni Hakimu. Kuchinjwa kinyume cha sheria kwa mwanadamu kunapaswa kulipizwa kisasi, na Mungu anaonya kwamba atahakikisha kisasi kinalipizwa (Rum. 12:19). Kisasi kitalipwa iwe muuaji ni mnyama au mwanadamu - *chayah*, kiumbe hai (Tazama Kut. 21:12, 28-29; Hes. 25:31-33; Kumb. 21:1-9). Ni wazi (na muhimu zaidi, kwa kuzingatia desturi za sasa kote ulimwenguni) mwanadamu alikuwa ameondoa adhabu ya kifo kabla tu ya Gharika, na hii ilikuwa sababu iliyochangia uasi ulioenea vurugu na uhalifu kote duniani wakati huo. Hapo mwanzo, Mungu alikuwa ameonya kwamba mtu yeyote anayemwua Kaini kinyume cha sheria angelipizwa kisasi "mara saba", yaani,

kwa kuuawa kabisa (Mwa. 4:15). Lakini Lameki alikuwa amechukua sheria mkononi mwake mwenyewe, na alikuwa amejisifu kwa wake zake kwamba angemua mtu yeyote atakayemduru hata kidogo, na angefanya hivyo bila hofu ya kulipizwa kisasi (Mwa. 4:23-24).

Kwa hiyo, vurugu na ugaidi ambao haukuzuliwa ulikuwa umewakumba watangulizi wa gharika, kwani, utekelezaji wa hukumu ulipofutwa, mwanadamu alijichukulia mwenyewe ili kulipiza kisasi. Adhabu ya kifo iliondolewa dhahiri, na sheria ya msitu ikachukua nafasi. Adhabu ya kifo itarejeshwa katika Enzi Ijaye (tazama Zekaria 13:3), kwani ni jukumu la wale walio na mamlaka kuhakikisha kwamba sheria za Mungu zinatekelezwa. Hata hivyo, leo, watakatifu "wanachukuliwa kutoka kwa Mataifa" (Matendo 15:14), na kama "wagani na wasafiri" wasio na "mji unaodumu" hapa, hawana mamlaka ya kutekeleza sheria hizi, na kwa hivyo wanamwachia Mungu kulipiza kisasi (tazama Rum. 12:19; Ufu. 13:10).

"Kwa mkono wa kila mnyama nitaitaka" — Tazama Kutoka 21:28-29 n.k.

"Na kwa mkono wa kila mwanadamu" — Tazama Kutoka 21:12 n.k.

"Kwa mkono wa kila ndugu yake nitautaka uhai wa mwanadamu" — Hii inahusiana na kile kinachoelezwa kama "agano la udugu" (Amosi 1:9), jukumu la mkombozi wa familia kulinda na kutetea haki za jamaa zake (tazama Hesabu 35:12; Kumb. 19:6). Inamtarajia Mkombozi mkuu atakayelipiza kisasi wanafamilia yake kwa kumwamaliza yeye aliyekuwa na nguvu za kifo, diabolos wauaji (Waebrania 2:14). Tutazingatia hili kwa undani zaidi tunapozingatia majukumu na kazi ya Mkombozi.

Kauli "Ninaitaka" katika tangazo kwa Nuhu, inamaanisha kutafuta, kwa lengo la kutoa adhabu. Yahweh atalipa kisasi cha damu ya watakatifu wake, akitafuta kwa uangalifu na kuwalipiza kisasi wale waliohusika (linganisha Ufu. 18:20,24).

MSTARI 6

"Yeyote amwagaye damu ya mwanadamu, damu yake itamwagwa na mwanadamu; kwa maana kwa mfano wa Mungu alimfanya mwanadamu" — Hii ni amri ya kuanzisha adhabu ya kifo kama kizuizi cha mauaji, na ukweli kwamba imeunganishwa na kauli inayosisitiza uumbaji wa mwanadamu, ingedokeza kwamba sheria kuhusu ile ya kwanza, na mafundisho ya yule wa pili, yalikuwa yameachwa kabla ya Gharika, na kuchangia kuzuka kwa vurugu na uovu wakati huo. Kwa kuanzishwa kwa adhabu ya kifo kwa amri ya Mungu, mwanadamu kama alivyoanzishwa katika serikali, aliitwa kutetea mamlaka na haki ya Yahweh iliyoonyeshwa katika uharibifu wa Gharika. Mwanadamu aliitwa kutambua utakatifu wa uzima, kwa kuwa aliumbwa mahsusi kwa mfano wa Mungu ili kuakisi utukufu wa Kimungu. Adhabu ya kifo ilikusudiwa kupunguza uharibifu wa ukatili wa binadamu ambao ulikuwa umesababisha janga hilo (Mwa. 6:13). Ni muhimu kwamba katika siku hizi, zilizofananiwa na Kristo na zile za wakati wa Nuhu, kuna marudio ya mambo haya. Adhabu ya kifo imefutwa: imani katika Uumbaji na katika uwajibikaji kwa Mungu inapingwa sana; "Njia" yake inapuuza na kukataliwa; uhalifu na vurugu zisizo na huruma zinaongezeka. Adhabu ya kifo si ya wafuasi wa Kristo kuitoa kwa sababu wao ni "wagani na wasafiri duniani." Lakini iliingizwa katika mfumo wa Musa (Hes. 35:29-34), na itanzishwa tena wakati serikali ya mataifa itakapopita mikononi mwa watakatifu (Zek. 13:3).

MSTARI 7

"Nanyi, zaeni, mkaongezeke; zaeni kwa wingi duniani" — Kazi ya Kristo imeelezewa vivyo hivyo (Yohana 12:24); na kwa hiyo ni jukumu la wafuasi wake kuzaa matunda kwa utukufu wa Jina lake (tazama Yohana 15:2,4,5,8,16; Rum. 7:4; Gal. 5:22).

Agano na Wenye Mwili Wote — **mstari 8-17** *Agano hili muhimu linahakikisha umilele wa dunia na mwanadamu aliye juu yake. Kwa kiasi kikubwa linahusisha familia ya Nuhu na viumbe hai ndani ya Safina. Linaelekeza mbele kwenye Ufalme wakati ahadi zilizojumuishwa zitatimizwa. Hivyo ni mwendelezo wa agano lililofanywa Edeni..*

MSTARI 8

"Mungu akamwambia Nuhu, na wanawe pamoja naye, akisema," — Alizungumza ili kuelezea masharti ya agano lililoahidiwa kabla ya Gharika. Tazama Sura ya 6:17-18.

MSTARI 9

"Nami, tazama, nalithibitisha agano langu nanyi, na uzao wenu baada yenu" — Kuhusu usemi, "nalithibitisha agano langu" tazama maelezo ya Sura ya 6:18. Wahusika wanne wa agano hilo wameorodheshwa. Hao ni Mungu, Nuhu, uzao wake, na viumbe vyote vilivyo hai ndani ya Safina (mstari wa 10).

MSTARI 10

"Na kila kiumbe hai kilicho pamoja nawe, ndege, na ng'ombe, na kila mnyama wa nchi pamoja nawe; tangu wote watokao katika safina, hata kila mnyama wa nchi" — Agano linaanzia kwa viumbe hai vilivyotoka katika Safina, hadi kwa wale waliozaliwa nao duniani. Viumbe hawa hai wanawakilisha wanadamu katika ufalme, tofauti na watawala wasiokufa "ambao hawaoi, wala hawaolewi; wala hawawezi kufa tena; kwa maana ni sawa na malaika" (Luka 20:35-36). Tafsiri ileile ya mfano iliyotolewa kwa kiumbe cha chini ambaye Adamu aliahidiwa kutawala juu yake (Mwa. 1:26), inatumika kwa "viumbe hawa hai" kutoka nje ya Safina, ambao sasa Mungu anaingia katika agano nao.

MSTARI 11

"Nami nitafanya agano langu nanyi" — Nuhu anasimama kama mfano wa Kristo, na anapewa uhakikisho kwamba kazi ya ukombozi itaendelea kulingana na agano la Mwa. 3:15.

"Wala wote wenye mwili hawataangamizwa tena kwa maji ya gharika; wala hakutakuwa na gharika tena kuiharibu dunia" — Badala yake, "dunia itajazwa maarifa ya utukufu wa Bwana, kama maji yaifunikaavyo bahari" (Hab. 2:14).

MSTARI 12

"Mungu akasema, Hii ndiyo ishara ya agano nifanyalo kati yangu na ninyi na kila kiumbe hai kilicho pamoja nanyi" — Agano, ambalo upinde wa mvua ulikuwa ishara, linazungumzia ahadi ya Mungu inayoendelea kwa wanadamu na linahusiana na wakati ujao ambapo Yahweh "atakumbuka agano la milele" lililotangazwa hivyo (tazama mstari wa 16). Katika masharti ya agano hilo, Nuhu na familia yake wanawakilisha Kristo mwingi katika utukufu, huku ndege na wanyama wa Safina wakiwakilisha mataifa yanayokufa yatakayoingizwa katika ufalme wa Mungu.

"Kwa vizazi vya milele" — Au "vizazi vya *olam*" kipindi kilichofichwa, Milenia. Kwa hiyo, agano hilo linaenea hadi wakati huo. Usemi kama huo unatumika kuhusiana na Jina (Kutoka 3:15; Zaburi 45:17; 79:13), lililodhihirishwa kupitia Ukweli (Zaburi 100:5); ukumbusho wa Yahweh (Zaburi 102:12; 135:13); Utawala wake (Zaburi 145:13; 146:10). Haya yote yatafunuliwa katika utimilifu wake katika Enzi ijayo.

MSTARI 13

"Ninaweka" — Neno la Kiebrania *nathan* linamaanisha "kuteua," "kutoa," na sio "kutengeneza". Hii haikuwa mara ya kwanza upinde wa mvua kuonekana, lakini mara ya kwanza iliwekwa kama ishara ya agano la milele. Upinde wa mvua ni athari ya asili ya sababu ya asili. Daima imekuwa na itaonekana pale maji yanapoanguka, au mvua inanyesha kwenye jua.

"Upinde wangu winguni" — Kutoka *qesheth*, kuinama. Upinde hutumiwa mara nyingi katika Biblia kwa silaha. Upinde mikononi mwa mwanadamu ni chombo cha vita na kifo; lakini upinde unaopinda kwa mikono ya Yahweh ni ishara ya amani na uzima wa Kimungu. Upinde wa mvua huundwa tu wakati kuna mchanganyiko wa wingu, mvua inayonyesha, na jua. Rangi zake saba zinachanganyikana kuunda mwanga safi, mweupe wa jua. Mwanga wa jua unaporuka kutoka kwenye chembe ndogo angani kama vile molekuli za hewa, vumbi au moshi, hubadilisha rangi na kuwa bluu; hivyo mwonekano wa jumla wa anga. "Kuruka" huku kwa mwanga wa jua kutoka kwa chembe ndogo angani kunaitwa "kutawanyika," na bluu zaidi "imetawanyika" kuliko mwanga mwekundu, hivyo rangi ya anga. Kwa kuiga, mwanga mweupe wa jua (Ufu. 21:23) umegawanywa katika rangi saba za upinde wa mvua: nyekundu, chungwa, manjano, kijani, bluu, indigo, zambarau; kwa mpangilio huo, huku nyekundu ikiwa nje kila wakati. Rangi "saba" zinazungumzia namba ya agano. Zaidi ya hayo, kwa kuwa ni tofauti za mwanga safi wa jua, hutoa ishara za maonyesho tofauti ya utukufu wa Kimungu, ambayo, yanapounganishwa, huunda utukufu safi na kamili wa Jua la haki (Malaki 4:2). Kwa hiyo, upinde wa mvua unazungumzia udhihirisho wa Mungu unaofunuliwa katika mbingu za kisiasa za Enzi ijayo. Upinde wa mvua unavunjwa na nafasi ya dunia; kwani, ikiwa dunia ingeweza kuondolewa, upinde wa mvua

ungeonekana kama duara kamili la mwanga wa rangi. Hivyo, inafaa kwamba katika Ufu. 4:3, upinde wa mvua unawakilishwa kama duara kamili, ukizungumzia umilele.

"Na itakuwa ishara ya agano kati yangu na dunia" — Neno la Kiebrania la "agano" ni *berith*, kutoka katika mzizi unaoashiria kukata, kuvutia umakini kwa mwathirika wa agano. Agano ni dhamana ya Mungu ya kujali kwake bila kushindwa kwa uumbaji wake. Tazama matumizi yake katika Yer. 34:18.

MSTARI 14

"Na itakuwa, nitakapoleta wingu juu ya dunia" — Wingu huundwa na chembe ndogo za maji zinazovutwa mbinguni kwa uvukizi unaotokana na jua. Mara nyingi hutumika kama ishara kwa watakatifu waliotukuzwa (Ufu. 1:7). Ushawishi wa Jua la haki (Malaki 4:2) juu ya maji ya dunia (Isa. 57:20), umewatenga baadhi kutoka kwa wanadamu.

Hatimaye watafutwa mbinguni kama "mawingu" (1 Wathesalonike 4:17; Waebrania 12:1), hapo wawe washirika wa Bwana Yesu Kristo katika utukufu wa Milenia (Ufu. 5:9-10).

"Kwamba upinde utaonekana katika wingu" — Upinde wa mvua unajumuisha utukufu wa jua uliogeuzwa, unaong'aa kupitia mvua inayonyesha. Kwa hiyo, ishara ya agano inahitaji jua liangaze mbinguni, na wingu likimwaga maji yake yanayotoa uhai, na kuzaa matunda, juu ya dunia. Jua ni Bwana Yesu Kristo katika utukufu wa Milenia (Malaki 4:2); Wingu linajumuisha watakatifu katika nafasi za mamlaka za mbinguni (1 Wathesalonike 4:17); mvua inayonyesha inawakilisha mafundisho yao (Kumb. 32:2; Zaburi 72:6); na upinde wa mvua unaashiria utukufu wa Yahweh unaodhihirishwa kupitia Bwana Yesu na eklesia yake iliyokombolewa: "Atakuja kutukuzwa katika watakatifu wake, na kustaajabishwa katika wote waaminio" (2 Wathesalonike 1:10).

MSTARI 15

"Nami nitalikumbuka agano langu" — Yahweh anaposema kwamba atakumbuka, tunaweza kuwa na uhakika kwamba hatasahau. Nuhu, tayari, alikuwa amepokea ushahidi wa kuonyesha kwamba Mungu ni mwaminifu kwa Neno Lake (Mwa. 8:1).

"Ambalo liko kati yangu na ninyi na kila kiumbe hai cha wote wenye mwili" — Agano na Nuhu, kwa hiyo linakumbatia kiumbe cha chini. Lakini, kama tulivyoona katika kuzingatia kwetu Mwa. 1:26, kiumbe cha chini kinawakilisha idadi ya watu wanaokufa duniani. Katika muktadha huo, agano kwa Nuhu linahakikisha kwamba hakutakuwa tena na uharibifu kamili. Badala yake ufalme wa Mungu utawekwa chini ya watawala wasiokufa wanaotawala juu ya mataifa - "uumbaji wa chini" wa mfano wa agano hili.

"Na maji hayatakuwa gharika tena kuwaangamiza wote wenye mwili" - Badala yake "dunia yote itajazwa na utukufu wa Yahweh" (Hes. 14:21). "Amani duniani" itatawala.

MSTARI 16

"Na upinde utakuwa wingu" — Katika masharti ya agano, udhihirisho wa Mungu utaonekana katika wingu la mashahidi watakaokusanywa pamoja katika Enzi ijayo (Waebrania 12:1). Hao ndio "chumvi ya dunia", inayoongeza ladha kwa wanadamu, na kuilinda kutokana na kuoza, au uharibifu.

"Nami nitaingalia, ili nikumbuke agano la milele kati ya Mungu na kila kiumbe hai cha wote wenye mwili kilicho juu ya nchi" — Agano ni la *olam*, au kipindi kilichofichwa: milenia ijayo. Marejeleo ya agano hili katika ukumbusho wake, au upanuzi wake, yanapatikana katika Maandiko yote, hivi: Mwa. 17:7,13,19; 2 Sam. 23:5; 1 Nya. 16:17; Zaburi 105:10; Isa. 55:3; 61:8; Yer. 32:40; Eze. 16:60. Wanaume mashuhuri kama Ibrahimu, Musa, Daudi, na manabii walihusiana nalo. Kwa upande mwingine, kulikuwa na wale "walivunja agano la milele" na matokeo mabaya (Isa. 24:5).

MSTARI 17

"Mungu akamwambia Nuhu, Hii ndiyo ishara ya agano nililolifanya kati yangu na wote wenye mwili walio juu ya nchi" — Yaani, upinde wa mvua. "Ishara" inatoka kwa Mungu, ishara, mnara, ushahidi. Tazama mistari ya 12, 13, 17; Sura ya 17:11.

DHAMBI KATIKA MWILI INAOKOLEWA — Sura ya 9:18-29

Licha ya masomo ya Gharika, ulimwengu wa baada ya gharika haukubaki mwaminifu kwa Mungu, Ingawa ulimwengu ulikuwa umeoshwa na uovu wake, dhambi katika mwili bado ilibaki, na ikaanza kujidhihirisha katika matendo ya aibu ya uasi dhidi ya Mungu.

Dhambi ya Hamu — mstari 18-27

Akiwa mkulima, Nuhu alilima udongo, na kulima mimea. Miongoni mwa mimea hiyo kulikuwa na mizabibu. Baada ya muda alichukua juisi ya zabibu, na kuihifadhi kwa matumizi ya baadaye. Huenda Nuhu hakuwa na hatia ya kitendo hiki, bila kujua athari ya uchachushaji kwenye juisi ya zabibu, wala athari ya divai iliyochachushwa kwenye ubongo wa mwanadamu. Hata hivyo, kupita kiasi kwake kulisababisha aibu kuingia katika mzunguko wa familia. Hamu alimdhambi baba yake mlevi. Kwa hili alinyimwa baraka yoyote na wanawe walipokea laana.

MSTARI 18

"Na wana wa Nuhu waliotoka katika safina, walikuwa Shemu, na Hamu, na Yafethi" — Tazama dokezo Mwa. 6:10.

"Na Hamu ndiye baba wa Kanaani" — Kanaani alikuwa hai wakati tukio hili lilipotokea na huenda alihusishwa na upumbavu wa aibu wa baba yake, kama vile watoto wa Dathani na Abiramu walivyohusishwa baadaye (Hes. 16:27). Inaonekana anatajwa kwa sababu mbili:

- (1) mtazamo mchafu wa Hamu ulionyeshwa na yeye na wazao wake zaidi ya ndugu zake wowote (Mwa. 10:6);
- (2) alimiliki nchi ambayo Israeli wangeipata, na rekodi hiyo iliandikwa hasa kwa ajili ya Waisraeli.

MSTARI 19

"Hawa ndio wana watatu wa Nuhu; na kutokana nao dunia nzima ilienea" — Familia tatu kubwa za wanadamu, zikijumuisha rangi na mataifa yote, zilitokana na wana watatu wa Nuhu. Katika Matendo 17:26, Paulo anawakilishwa akisema: "Mungu... alifanya kutoka kwa damu moja mataifa yote ya wanadamu, wakae juu ya uso wa nchi yote". Kauli hii imepingwa kwa msingi kwamba kuna aina mbalimbali za damu. Hata hivyo, katika damu ya Kigiriki imeachwa, hivyo **R.V.** inatafsiri: "amefanya kutoka kwa mmoja" yaani Adamu. Jamii zote zimetokana na chanzo kimoja: kutoka kwa Adamu hadi Nuhu na uzao wake. Muundo wa damu unaweza kubadilishwa kwa urahisi na mpango wa kimungu ili kutoa aina tatu tofauti, kwani lugha inayozungumzwa pia ilibadilishwa (Mwa. 11:7).

MSTARI 20

"Nuhu akaanza kuwa mkulima" — Hii ilikuwa dhahiri kazi mpya kwa Nuhu. Baada ya kuambiwa "kuzaa kwa wingi duniani" (mstari wa 7), sasa alijaribu kufanya hivyo. Kwa sababu ya kutokuwa na uzoefu, labda, alipotoshwa na kazi hii mpya. Neno mkulima linamaanisha "mtu wa ardhi". Kaini alikuwa mkulima tofauti na Habili mchungaji. Katika jaribio la kazi yake mpya (badala ya kutafuta mwongozo kutoka kwa Mungu), Nuhu hatimaye alijikuta uchi kimwili kama Kaini alivyokuwa kiroho.

"Naye akapanda shamba la mizabibu" — Mizabibu ni asili ya Armenia ambapo Safina ilipumzika, hivyo Nuhu angeona kilimo cha shamba la mizabibu kuwa miongoni mwa aina rahisi zaidi za kilimo.

MSTARI 21

"Naye akanywa divai" — Ni wazi kwamba alijaribu katika kazi yake mpya badala ya kutafuta mwongozo wa Mungu. Akihifadhi baadhi ya maji ya zabibu, kwa wakati wake yalichachuka, na pengine kwa kutojua, Nuhu aliyanywa. Iwe ni kwa kutokuwa na hatia ya sifa zake zenye nguvu, au kwa kubuni, alilewa. Ulevi unalinganishwa na kuumwa na nyoka (Mith. 23:29-35), na kitendo hiki cha mtu huyu wa Mungu ambaye kwa kawaida ni mfano mzuri kilifunua kwamba dhambi katika mwili bado ilikuwa jambo muhimu katika umbo lake. Paulo anaonya kwamba katika ulevi kuna kupita kiasi (Efe. 5:18), na Nuhu akawa na hatia ya hili.

"Naye akafunuliwa ndani ya hema yake" — Kitenzi kiko katika *Hithpael* kinachoonyesha kitendo ambacho mtu hufanya kwa niaba yake mwenyewe; hivyo akajifunua. Sasa alikuwa kama Adamu baada ya kosa, uchi katika hali ya dhambi (Mwa. 3:7).

Kwa hiyo, onyo la Kristo ni muhimu: "Heri akeshaye na kuyatunza mavazi yake, asije akatembea uchi nao wakaiona aibu yake" (Ufu. 16:15). Divai ya Babeli yenye ulevi (Ufu. 18:3) inaweza kumfanya mtu awe uchi wa mfano. Inasikitisha sana kumfikiria mtu kama Nuhu akiwa uchi na kuinama chini ndani ya hema yake. 1 Wakorintho 10:7. "Kufunuliwa" kunatokana na galah - kudanganywa (kwa mavazi).

MSTARI 22

"Na Hamu baba wa Kanaani" — Marejeleo yanayorudiwarudiwa kwa Kanaani yanatumika kuonyesha tabia yake ya kihisia. Wazao wake walijulikana kwa hisia zao za kutisha hata katika dini. Katika hili walionyesha kitendo na mtazamo wa babu yao Hamu.

"Aliona uchi" — Mwana alimwona baba yake akipunguzwa hadi hali ya aibu inayotajwa katika Hab. 2:15-16, na badala ya kwenda kumsaidia, akionyesha wasiwasi kwa sifa ya baba yake, kama wapumbavu wote alidhihaki dhambi (Mith. 14:9). "Uchi" unatokana na *ervah* iliyofanywa uchi, aibu, najisi, au uchafu.

"Na akawaambia ndugu zake wawili bila" — Hitimisho dhahiri ni kwamba alitaka kushiriki utani nao. Hamu, kama wenye dhambi wengi, alikuwa tayari kudhihaki kushindwa kwa wengine, na kupata raha ya siri kutokana nako (Rum. 1:32). Hakufanya chochote kumsaidia au kumsaidia baba yake katika hali yake ya kutokuwa na msaada, lakini alitenda kwa njia ambayo ingeweza tu kuzidisha kosa.

MSTARI 23

"Shemu na Yafethi wakatwaa vazi" — Walimfunika baba yao kwa hamu ya kumkomboa kutoka katika hali yake ya kusikitisha. Kwa kufanya hivyo wana hawa wawili wa Nuhu walitenda kwa ufikirio wa kimwana na busara ya heshima kwake.

"Upendo," alitangaza Petro (1 Pet. 4:8), "utafunika wingi wa dhambi". Shemu na Yafethi, kwa upendo, waliendelea kufanya hivyo. Ilikuwa hasa kutoka kwa wazao wa wana hawa wawili wa Nuhu (kutoka Israeli na jamii nyeupe) kwamba wamekuja wale ambao wameonyesha waziwazi kifuniko cha Kristo. Kwa hiyo, katika tukio hili, walitenda kama kawaida kwa Mkombozi atakayekuja ambaye angefunua kanuni za upatanisho (vifuniko).

"Wakaiweka mabegani mwao wote wawili, wakarudi nyuma, wakaufunika uchi wa baba yao; na nyuso zao zilikuwa nyuma, wala hawakuuona uchi wa baba yao" — Hawakuweza kuvumilia kutazama aibu ya baba yao, kwani walikuwa na upendo mkubwa kwake. Walijitahidi, kwa usumbufu wa kibinafsi, kumtumikia mtu aliyehitaji kifuniko, huku macho yao yakiwa yameepushwa na dhambi na aibu. Hii ilikuwa tofauti na Hamu ambaye alifurahia aibu ya baba yake.

MSTARI 24

"Nuhu akaamka kutoka kwenye divai yake, akajua alichofanya mwanawe mdogo" — Paulo alionya: "Mambo yote yaliyokemewa hudhihirishwa na nuru; kwa maana kila kinachodhihirika ni nuru. Kwa hiyo, anasema, Amka wewe ulalaye, ufufuke kutoka kwa wafu, naye Kristo atakupa nuru. Basi angalieni kwamba mnaenenda kwa uangalifu, si kama wapumbavu, bali kama wenye hekima, mkiukomboa wakati, kwa maana siku hizi ni mbaya" (Efe. 5:13-16). Nuhu aliamka na kuhisi aibu kubwa kwa hali yake; aibu iliyosisitizwa na ujuzi wa jinsi mwanawe mdogo alivyomtendea. Familia hiyo ilikuwa na Yafethi mzaliwa wa kwanza, kisha Shemu, kisha Hamu. Tazama Sura ya 6:10.

MSTARI 25

"Akasema, Kanaani alaaniwe" — Kwa nini Kanaani alaaniwe badala ya Hamu? Huenda Kanaani alikuwa katika kosa pamoja na Hamu baba yake, hivyo alistahili adhabu hiyo. Au je, desturi hiyo iliamuru kwamba kwa kumlaani mwanawe mwenyewe, Nuhu angejilaani mwenyewe? Jamii ilimfanya baba awajibike kwa matendo ya mwanawe. Kinyume chake, kumbariki Shemu na Yafethi ilikuwa ni kujibariki mwenyewe. Tazama kanuni iliyoidhinishwa katika Kutoka 20:5; 1 Wafalme 11:9-12; Yer. 31:29. Hakika, Hamu angekuwa ndiye aliyeadhibiwa zaidi, alipokumbuka jinsi mwenendo wake mwenyewe ulivyochangia hali ya kulaaniwa kwa uzao wake. Tukio hilo linafundisha kwamba mwenye dhambi anaweza kuwa na ushawishi unaovunja maadili kwa wengine, na hasa watoto wake, na kuwavuta kwenye upotevu. Dhambi inaambukiza, kama kijidudu kibaya. Wazazi wengi huwajibika kwa mwenendo mpotovu wa watoto wake. Mara nyingi mfano wa ulimwengu, unaoonyeshwa na wazazi, huleta laana zake kwa watoto. Badala

yake, baba, kwa mwenendo wake, anapaswa kuwasilisha "sura na utukufu wa Mungu" kwa familia, na anapaswa kusaidiwa katika hili kwa heshima na ushirikiano wa upendo wa mama (1 Wakorintho 11:7-9); huku kwa wote wawili, watoto wanapaswa kuwa katika unyenyekevu wa kicho (Efe. 6:1-4). Kinyume chake, mwenendo wa Hamu ulisababisha laana kuwaangukia wazao wake.

Katika nyakati za baadaye Wakanaani walionyesha mwenendo mbaya kama wa babu yao, kwani walikua na kuwa watu wapotovu, waovu, wapotovu, wasio na maadili, wasioweza kubadilika, na waliostahili tu upanga wa Yoshua (Walawi 18:3,25,27-30; Kumb. 9:4; 12:29-31).

Jina Kanaani linatokana na mzizi unaoashiria, kupiga goti, hivyo kusujudu au kujidhalilisha ili kupata faida juu ya mwingine, na hivyo, kwa kudokeza, mfanyabiashara. Neno hilo limepewa umuhimu wa kidini katika Biblia nzima, na linahusiana na wafanyabiashara wa kiroho, kama vile wanavyoelezwa katika Ufu. 18:11. Makasisi ni wafanyabiashara katika miili na roho za wanadamu, na kwa hivyo wanastahili jina la Wakanaani; hivyo ingawa jamii ya kale imetoweka, mwenzake bado anabaki. Wakanaani hawa wa kisasa hawajali uchi wa kiroho wa wanadamu leo; au angalau, wanawaelekeza mbali na mahali ambapo kifuniko sahihi kinaweza kupatikana. Lakini siku zao zimehesabiwa, kwani laana bado ingali, na hatimaye wao pia watang'olewa kutoka duniani. Zekaria anatabiri: "Siku hiyo hakutakuwa tena Mkanaani katika nyumba ya Bwana wa majeshi" (Zak. 14:21).

"Atakuwa mtumwa wa watumwa kwa ndugu zake" — Sehemu hii ya laana inamhusu Hamu badala ya Kanaani, kama inavyoonyeshwa na kiwakilishi cha umoja "yeye/ndugu zake". Neno "mtumwa wa watumwa" linaonyesha utumwa wa aibu zaidi; na hii imekuwa uzoefu wa wazao wa Hamu kwa ujumla, badala ya sehemu ya Mkanaani tu ya kabila lake. Ingawa Wakanaani wale walionusurika upanga wa Yoshua waliwekwa chini ya utumwa (Yos. 9:23; 1 Wafalme 9:20-21), watu weusi wa dunia (wazao wa Hamu), kwa ujumla, isipokuwa wachache, wamepitia utumwa kama huo.

MSTARI 26

"Akasema, Abarikiwe Yahweh Elohim wa Shemu" — Kama Shemu anavyoashiria Jina, kauli hiyo inaweza kusomeka: "Yahweh Elohim wa Jina". Wakati "kubarikiwa" kunapotumika kwa Yahweh, kunamaanisha sifa au ibada. Kwa hiyo, baraka aliyopewa Shemu inaelekeza haswa kwa jinsi wazao wake walivyofanikiwa: yaani, katika dini. Shemu aliteuliwa kama njia ya ibada yote ya kweli. Ilifikia wanadamu wote kupitia Ibrahimu, Daudi, na Bwana Yesu Kristo, wote ambao walitokana na mwana huyu wa Nuhu.

"Na Kanaani atakuwa mtumishi wake" — Kitenzi hiki ni sharti la Kiebrania, hivyo kinaweza kutafsiriwa "Kanaani awe mtumishi wake", au "Kanaani lazima awe mtumishi wake". Katika sura hii, Kanaani inawakilisha mwenye dhambi aliyehukumiwa na laana ya Mungu. Njia pekee ambayo mtu kama huyo anaweza kuepuka matokeo yake ni kwa kuwa mtumishi wa Yahweh Elohim wa Shemu. Mfano unaotolewa katika Matendo 8:26-40 katika kubadilishwa kwa towashi wa Kushi kwenda kwenye Ukweli. Muhimu ni kwamba, Matendo 8, 9, 10 inaleta pamoja katika familia moja kwa msingi wa usawa kamili, wawakilishi wa jamii tatu kubwa za wanadamu, katika ubadilishaji wa Mwethiopia (Hamu), Sauli (Shemu), na Kornelio (Yafeti). Kwa njia hiyo Yafethi alikuja kukaa katika mahema ya Shemu, Hamu alitoroka utumwa wake, na wote watatu walipatikana wakitangaza: "Na abarikiwe Bwana Mungu wa Shemu".

MSTARI 27

"Mungu atampandisha Yafethi" —Tazama dokezo la Sura ya 6:10. Yafethi inamaanisha Mkuzaji na hapa inawakilisha watu wa Ulaya duniani. Tangu nyakati za kale wamejulikana kwa ubunifu wao na bidii yao ya kuchunguza. Wagiriki walikuwa wapelelezi na wakoloni wakubwa, na mfano wao umefuatwa na watu wa ulimwengu wa magharibi tangu wakati huo. Hivyo, upanuzi umewatambulisha wazao wa Yafethi.

"Naye atakaa katika hema za Shemu" — Shakan ya Kiebrania, kaa, inaashiria kukaa kama katika hema, na inaashiria ibada. Katika kutimiza ahadi hii, Mataifa wameingizwa katika tumaini la Israeli (Rum. 11:17-22; Efe. 2:12,13). Paulo aliandika: "Injili ni uweza wa Mungu uletao wokovu kwa kila aaminiye; kwa Myahudi (Shemu) kwanza, na kwa Myunani pia (Yafethi)" (Rum. 1:16).

"Na Kanaani atakuwa mtumishi wake" — Tazama dokezo la mstari wa 26.

Kifo cha Nuhu — mstari wa 28-29. *Maisha yenye matukio mengi ya mzee huyu mkuu hatimaye yalifikia kikomo. Yaliharibiwa katika miaka yake ya mwisho na mwenendo wa aibu wa mwanawe Hamu; ushiriki wake mwenyewe katika tukio hili la kusikitisha ukionyesha ukweli wa msingi uliowekwa na Paulo: "Wote wamefanya dhambi na kupungukiwa na utukufu wa Mungu"*

MSTARI 29

"Na siku zote za Nuhu zilikuwa miaka mia tisa na hamsini" — Hii ilikuwa miaka mia tatu na hamsini baada ya Gharika. Alikufa kabla tu ya kuzaliwa kwa Abram.

"Naye akafa" —Katika kauli hii, marudio ya kuchosha na ya kuchosha ya sura ya 5 yanasikika tena, yakionyesha ukweli wa Warumi 5:12: "Kwa mtu mmoja dhambi iliingia ulimwenguni, na kwa dhambi mauti; na hivyo mauti ikawafikia watu wote, kwa sababu wote wamefanya dhambi." Kifo cha Nuhu kilisisitiza hitaji la Mkombozi, na upungufu wa Nuhu kama aina.

MAKTABA YA MAREJELEO

Genesis Expositor - HP Mansfield
Gesenius - Lexicon

MASWALI YA AYA:

1. Je, dunia itaharibiwa?
2. Je, tunaweza kunywa vileo?
3. Eleza uhusiano kati ya Mwanzo 9:1 na Wagalatia 5
4. Katika uumbaji na hapa Mungu anataka mwanadamu aongezeke, kwa nini afanye hivyo? (tazama pia 1 Wakorintho 15:28)
5. Sheria ya Musa inaonekana kuwapo wakati wa Nuhu, lakini Musa alizaliwa baadaye sana; eleza.
6. Neno 'Agano' limetajwa mara ngapi katika sura hii?
7. Wakazi wa asili wa Kanaani walikuwa na rangi gani?
8. Je, Nuhu alifanya dhambi?

MASWALI YA INSHA

1. Je, Mungu husahau mambo?
2. Agano la Nuhu ni lipi?
3. Eleza uhusiano kati ya Mwanzo 9 na Ufunuo 10
4. Linganisha mnyama wa Mwanzo 9:2 na mnyama wa Ufunuo 13:1
5. Mkate na divai vinahusianaje na matukio ya mstari wa 4.
6. Je, Waafrika wanaweza kuwa na tumaini la ufalme?
7. Kwa nini injili imehubiriwa kwa Waafrika na Wazungu?
8. Eleza uhalifu wa Hamu.

MASWALI YA MAJADILIANO

1. Je, wanyama kama simba walikuwa rafiki kwa mwanadamu kabla ya gharika?
2. Kwa nini Waafrika ni masikini?